

Täysistunto

Tiistai 5.9.2023 klo 14.00—17.58

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 87 e §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 8/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.27 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on useita toimia ja tulevia muutoksia koskien kotoutumisen edistämistä erilaisin keinoin, mutta nyt käsillä oleva esitys ei liity niihin. Tällä esityksellä tehtäisiin voimassa olevaan kotoutumislakiin vähäinen tiedonsaantia koskeva teknisluonteinen muutos.

Kotoutumislain mukaan valtio korvaa kunnille ja hyvinvointialueille laissa määriteltyjä kotoutumisen edistämisestä aiheutuneita kustannuksia, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksia. Korvauksia on haettava viimeistään kahden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana kustannukset ovat syntyneet. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta ja samoin siirtyivät käytössä olleet sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojärjestelmät potilastietoineen.

Arvoisa puhemies! Kunta voi takautuvasti hakea korvauksia sille vuosina 2021 ja 2022 syntyneistä sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksista. Vuoden 2021 korvaukset on haettava viimeistään tämän vuoden loppuun mennessä ja vuoden 22 korvaukset ensi vuoden loppuun mennessä. Voidakseen hakea korvauksia kunta voi tarvita tietoja hyvinvointialueelta. Voimassa olevassa kotoutumislaisissa tiedonsaantioikeus koskee vuoden 2022 tietoja. On kuitenkin käynyt ilmi, että osalla kunnista on edelleen hakematta vuoden 2021 korvaukset, ja tämän vuoksi kotoutumislaisissa säädettyä tiedonsaantioikeutta tulisi laajentaa.

Arvoisa puhemies! Käsillä oleva lakiehdotus esitetään tulevan voimaan 1.11.2023, sillä kunnat tarvitsevat tiedonsaantioikeutta tämän vuoden aikana, kun vuoden 2021 kustannuksia on vielä mahdollista hakea. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

15.30 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen ehdottama muutos kotouttamista koskevaan lakiin on tekninen ja tässä kohtaa tarpeellinen. Kunnille on luvattu korvata kotouttamiskustannukset. Korvausten hakuaika on kaksi vuotta. Voidakseen hakea korvauksia kuntien on saatava tiettyjä tietoja hyvinvointialueilta, jotka aloittivat toimintansa tämän vuoden alusta. Tämä lakimuutos turvaa nyt kuntien tiedonsaantioikeuden lisäksi vuoden 2021 tietojen osalta, kun aiemmin laissa olivat ainoastaan vuoden 2022 tiedot. Tosiaan tämä muutos tarvittiin, kun kävi ilmi, että kaikki kunnat eivät ole vielä hakeneet näitä vuoden 21 korvauksia.

Maahanmuuttajien vastaanottaminen ja kotouttaminen maksaa valtiolle paljon, satoja miljoonia. Tosiasia kuitenkin on, että maahanmuuttajan on itse haluttava kotoutua, sillä mikään määrä rahaa ja toimenpiteitä ei riitä, mikäli tulijat eivät itse ole motivoituneita tulemaan osaksi suomalaista yhteiskuntaa, huolehtimaan omasta toimeentulostaan ja kunnioittamaan maamme lakeja ja tapoja. Motivaation tasoon voi vaikuttaa esimerkiksi se, kuinka helpolla täällä saa rahaa ja ylläpidon tekemättä mitään. Tähän uusi hallitus tulee nyt puuttumaan, koska meillä ei yksinkertaisesti ole varaa toimia koko maailman sosiaalitoimistona tai elättää sellaisia tulijoita, jotka olisivat kykeneviä hankkimaan täällä toimeentulonsa työtä tekemällä, tai niitä, jotka tekevät täällä rikoksia. Orpon hallituksen kotouttamispolitiikka tulee perustumaan siihen, että maahanmuuttajia vaaditaan kantamaan itse enemmän vastuuta kotoutumisestaan. Kannustetaan ja annetaan mahdollisuuksia, mutta lisätään myös velvoitteita ja puututaan järjestelmän väärinkäyttöksiin. Erityisesti kiinnitetään huolta maahanmuuttajanaisten työllistymiseen, sen edistämiseen ja maahanmuuttajalasten integroitumiseen.

Arvoisa puhemies! Kaiken perusta on kunnioitus ja arvostus maamme ja sen kansalaisia kohtaan. Tämä pätee niin kotouttamispolitiikan muutoksiin kuin hallituksen tavoitteisiin laajemminkin. Ensisijaisesti valtion tehtävä on pitää huolta omista kansalaisistaan. Siksi ensisijaisesti leikataan maahanmuuton ja kehitysavun kustannuksista. Näin perussuomalaiset ovat aina ajatelleet, ja tämä tavoite näkyy selkeänä myös hallitusohjelman kirjauksissa. Valitettavasti vaikeassa taloustilanteessa pelkästään se ei enää riitä pelastamaan hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuutta edellisen hallituksen jäljiltä. Kaiken tavoitteena on pitää huolta heikoimmistakin suomalaisista, ja me tehdään yhdessä Suomesta turvallisempi maa asua ja elää myös lapsillemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.34 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Kun tässä hallituksen esityksessä sivutaan kuitenkin kotouttamista ja edellä edustaja myös siitä puhui, niin en malta olla kertomatta, että sain ihan tänään tavata sellaisen yleishyödyllisen yhteisön kuin Startup Refugeesin edustajia, jotka tekevät aivan loistavaa työtä nimenomaan turvapaikanhakijoiden ja Suomeen muuttavien ulkomaalaisten työllistymisen parissa. Heillä oli minusta äärimmäisen tärkeä se keskeinen viesti, mihin meidän pitää erityisesti kiinnittää huomiota, että nyt kun meillä muuttuvat myös työllisyyspalvelut niin, että ne tulevat kuntien vastuulle, niin meidän pitää hakea kumppanuuksia ja lähteä hakemaan semmoisia keinoja, jotta ihmisille, jotka tulevat tänne Suomeen ja lähtökohtaisesti haluavat tehdä töitä, voitaisiin rakentaa polku, jotta he löytäisivät sen työpaikan. Niitä on muuten Suomessa kymmeniä, satoja ja tuhansia hienoja tarinoita, joita on toteutunut. Minusta tämä on semmoinen yhteinen tehtävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

vämme, kun elämme maailmassa, jossa meidän syntyvyys on romahtanut viimeisten kymmenen vuoden aikana ja työvoimasta on pulaa ja talous on vähän laskusuunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.35 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Garedewin puheenvuoroon: Jos hallitus aivan aidosti haluaisi pitää heikoimmassa asemassa olevien ihmisten puolia, se muuttaisi omasta ohjelmastaan ja tulevasta toimintasuunnitelmastaan hyvin monia asioita. Se ei leikkaisi vaikeimmassa asemassa olevilta ihmisiltä, kuten aiemmin puhuimme vammaispalvelulaista, ja olen itse tällä viikolla tavannut asunnottomia suomalaisia ihmisiä, jotka luettelivat niitä eri heikennyksiä, joita heidän elämäänsä on hallituksen toimesta tulossa. Eli toivon aidosti, että olette heikoimman puolella ja pidätte kiinni tästä sitten myös teoissa.

Edustajan puheenvuorossa myös mainittiin, että Suomen ei pidä olla koko maailman sosiaalitoimisto. No, ei kai kukaan aidosti niin ajattele. Te olette vuosikausia puhuneet tällaisesta. Tiedustelenkin nyt ministeriltä: Miten perussuomalaisena ministerinä myös te suhtaudutte tähän heittoon koko maailman sosiaalitoimistosta? Eihän Suomi sellainen ole. Suomi on hyvinvointivaltio, joka noudattaa kansainvälisiä sopimuksia ja sitoumuksia ja pitää huolen heikoimmistaan, oli kyse suomalaisista tai niistä ihmisistä, jotka turvaa täältä hakevat, tai toisaalta — viitaten edustaja Lohen puheenvuoroon — niistä ihmisistä, jotka tulevat täältä hakemaan työtä ja elämään täällä elämää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

15.37 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Huomenna tässä salissa keskustellaan hallituksen yhdenvertaisuus- eli rasismitiedonannosta, mutta jo tässä kotoutumislain käsittelyssä haluan tuoda esiin sen, että tässä kesän rasismia koskeneessa keskustelussa monet keskustelijat ovat väittäneet, että hallitusohjelmassa olisi kohtia, jotka perustuisivat rasistiseen ajatteluun. Muun muassa yhdenvertaisuusvaltuutettu omassa lausunnossaan tätä tiedonantoa valmistelleelle työryhmälle viittasi tähän tai antoi ymmärtää näin. Tämä on tietysti väärinkäsitys ja väärä väite.

Erytisesti silloin, kun on väitetty, että hallituksen ohjelmassa olisi rasistiseen ajatteluun perustuvia kohtia, on tuotu esiin se, että hallitusohjelman mukaan pyritään eriyttämään maahanmuuttajien ja kantasuomalaisien sosiaaliturvaa. Tässä ei ole kyse mistään rasistisesta tausta-ajattelusta. Tässä on kyse kotoutumisen edistämisestä — kotoutumisen edistämisestä. Eli pyritään sellaiseen järjestelmään, jossa maahanmuuttajaa voitaisiin taloudellisesti palkita siitä, että hän osallistuu esimerkiksi kotoutumiseen liittyvään kielikoulutukseen. Jotta tämä olisi mahdollista, niin ajatuksena on, että se lähtölava on vähän alempi ja sitten kun maahanmuuttaja kotoutumisen edistämiseksi osallistuu kotoutumisen tueksi oleviin palveluihin, niin sitten taloudellisesti siitä voidaan palkita ja sosiaaliturva nousee samalle tasolle kuin muilla.

Mikäli tätä ajattelua ei hyväksytä ja jos halutaan palkita taloudellisesti kotoutumistoi-miin osallistumisesta, niin sehän tarkoittaisi sitä, että tältä samalta tasolta maahanmuuttajan sosiaaliturva olisi parempi, kun hän osallistuu kotoutumistoi-miin, koska siitä taloudellisesti halutaan palkita. No sekö Suomessa sitten vähentäisi rasismia, kun maahanmuutta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

jien sosiaaliturva — kun he noudattavat sitä, mitä tulisi noudattaa — on parempi kuin muiden sosiaaliturva? Tästä siis tässä asiassa on kyse: halutaan edistää kotoutumista.

Ja kun myös on väitetty, että tämä on vastoin Suomen perustuslakia ja yhdenvertaisuutta: Ei todellakaan ole. Perustuslaki lähtee siitä, että ketään ei voi ilman hyväksyttävää perustetta asettaa erilaiseen asemaan, ja tässä jos missä on hyväksyttävä peruste.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

15.40 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On kohtuullisen tyypillistä, että kun tässä salissa puhutaan asioista, jotka liittyvät kotoutumiseen tai maahanmuuttoon, aika nopeasti keskustelu laajenee kyllä kattamaan kaikkea muutakin kuin mitä lukee esityksessä, jota olemme käsittelemässä. Ehkä on hyvä palauttaa mieleen, että tämä esityshän lähtee siitä, että valtio kunnioittaa tätä kunta—valtio-suhdetta, eli että kunnat pystyvät hakemaan korvaukset niistä tehtävistä, joita valtio on säätänyt kuntien hoidettavaksi, ja se mahdollistetaan nimenomaan niin, että kunnat voivat sitten vielä tänä vuonna hakea ne korvaukset, jotka liittyvät toimenpiteisiin vuodelta 21, ja tähän liittyen saavat nykyisiltä hyvinvointialueilta ne tiedot, joita tarvitsevat hakemuksen jättämiseksi. Niinkin teknisestä asiasta nyt on kysymys, mutta eihän se tietenkään estä sitä, että viemme keskustelun vähän laajemmin koskettamaan kotoutumista, ja senpä takia ehkä eniten ihmettelin tässä sitä, että kun täällä todettiin, että tästä nyt haetaan kustannussäästöjä näillä toimenpiteillä, niin ainakaan sellaista kustannussäästöä en kyllä tämän esityksen vaikutusarviosta löytänyt, ja voikin olla, että se on liittynyt sitten joihinkin muihin esityksiin.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten laajemmin tulee kotoutumisen kehittämiseen, on varmaan niin, että kyllä Suomessakin on otettava opiksi niistä virheistä, joita me itse olemme näiden palveluiden osalta tehneet, ja varsinkin niistä virheistä, joita muuallakin on tehty, ja siltä osin toimenpiteet, joilla pyritään kotoutumispalveluidenkin velvoittavuutta lisäämään, ovat lähtökohtaisesti kannattavia. Tarvitsee totta kai tarkasti yksityiskohdat katsoa, mutta on syytä panostaa siihen, että kun palveluita annetaan, niitä myös käytetään, koska niiden tehtävänä on varmistaa se, että jokainen henkilö tässä maassa on yhteiskunnan yhdenvertainen kansalainen, ja siitä on pidettävä kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.42 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota tähän edustaja Zyskoviczin puheenvuoroon ja pohdiskeluun siitä, että kotouttamista voidaan edistää myöskin sillä, että me eriarvoistamme sosiaaliturvajärjestelmämme Suomessa kohtelevaan Suomessa asuvia erilaisia ihmisiä eri tavalla.

Arvoisa puhemies! Te varmaan tunnistatte ja tunnette tämän vanhan säännön ja ajattelutavan politiikassa, että jos tiedät johtopäätöksen, niin meidän tehtävämme on vain löytää perustelut. Tältä tämä tuntui, että jos me tiedämme johtopäätöksen ja haluamme aidoisti kohdella eriarvoisesti Suomessa asuvia ihmisiä, niin epäilemättä me löydämme perustelut kotouttamisen edistämiseksi, niin kuin edustaja Zyskovicz muotoili — siis että tällä keinolla, että me kohtelemme sosiaaliturvajärjestelmässä eri tavalla taustaltaan erilaisia ihmisiä, eriarvoisuus on tässä tapauksessa tämän kotouttamisjärjestelmän edistämistä. Tämä oli niin takaperoisesti haettu perustelu, että en yhtään ihmettele, että yhdenvertai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

suusvaltuutettukin vähän häkeltyy, ja varmasti häkeltyy vielä enemmän kuultuaan tämänkin perustelun tähän päälle.

Edustaja Zyskowicz, kun asutte pääkaupunkiseudulla — itse asun Vantaalla, niillä alueilla, missä myöskin on paljon maahanmuuttajaväestöä — niin voin taata teille, että niin sanotun gettoutumisongelman kimpussa painitaan monissa maissa johtuen siitä, että maahanmuuttoprosessi ei ole positiivisella tavalla hallinnassa niin, että kaikki yhdessä aidosti kokevat, että ihmisarvo on jakamaton. Jos tätä näkökulmaa ei ole, niin voin taata sen, että tällä, että me eriarvoistamme meidän sosiaaliturvajärjestelmän kautta ihmisten olemisen tässä yhteiskunnassa, me takaamme pysyvät getot tähän maahan, pysyvästi sellaisen väestönosan, joka elää toisilla ehdoilla kuin me muut, ja se on varma ristiriitojen, ongelmien ja yhteiskunnallisen epästabiilisuuden lähde.

Onneksi olkoon, jos hallitus tuohon suuntaan haluaa tätä maata viedä — silloin te olette valinneet oikeat keinot — mutta puhutaan niistä asioista niin kuin ne ovat. Tässä kohdassa tämä on itse asiassa hyvin häkellyttävää. Kun Euroopan neuvoston puitteissa, joka on johtava ihmisoikeusjärjestö Euroopassa, jossa vaikutamme ja jossa itsekin vaikutan vahvasti, katsotaan tätä lainsäädäntöideaa, niin se on aivan häkellyttävä. Tuntuu aivan oudolta, että mitä varten te ehdoin tahdoin siinä yhteiskunnassa, joka on monella tavalla katsottu maailmalla ideaaliksi ihmisten yhdenvertaisen kohtelun kautta, olette rakentamassa nyt hallitusohjelman kautta sellaista todellisuutta, joka on täysin vieras tälle ajattelutavalle. Sen takia tietysti mielelläni kuulisin lisää perusteita, kuinka rankaisemalla viedään asioita eteenpäin paremmin kuin rohkaisemalla porkkanoilla. [Puhemies koputtaa] Emmehän me suomalaisiakaan kohtelee sillä tavalla, että heikossa asemassa oleville ihmisille pannaan sosiaaliturvaverkot heikommiksi ja toivotaan, että sillä edistetään jotakin muuta päämäärää. [Piritta Rantanen: Paitsi että tämä hallitushan on juuri tekemässä niin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sebastian Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.45 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille esityksestä ja kiitoksia edustaja Garedew’lle loistavasta puheenvuorosta. — Edustaja Ohisalo täällä salissa totesi, että eihän kukaan oikeasti ole semmoista sanonut ääneen, että Suomesta pitäisi tehdä maailman sosiaalitoimisto. No ei ole sanonut ääneen, koska ei uskalla sanoa ääneen, mutta tällainen retoriikka oikeastaan pakatoi sen politiikan, mitä esimerkiksi te vihreät olette käytännössä olleet ajamassa. Ei ole kuin hetken aikaa siitä, kun esimerkiksi totesitte, että haluatte Suomeen vuoteen 2030 mennessä 80 000 työperäistä maahanmuuttajaa, ja kun aletaan katsomaan, minkälaista porukkaa tänne olisi tulossa, niin jokainen ymmärtää sen, että ei ole mahdollista, että kilpailluilla kansainvälisillä työmarkkinoilla just Suomi pystyisi saamaan 80 000 erityisosaajaa tänne maahan, vaan aika moni näistä ihmisistä kuitenkin tulisi matalapalkka-aloille.

No tämä hallitus onneksi on tekemässä nyt sen muutoksen, että nostetaan sitä toimeentulorajaa 1 600 euroon juuri sen takia, kun me tiedetään, että jos tänne Suomeen tullaan kovin matalapalkkaisille aloille töihin, niin meidän hyvin anteliaan sosiaaliturvajärjestelmämme takia muutaman vuoden sisään aika moni jää sosiaaliturvan varaan, eli Suomi toimii näille ihmisille sosiaalitoimistona.

No sitten jos lähdetään puhumaan esimerkiksi vaikkapa kiintiöpakolaisista, niin olen monta kertaa tässä salissa yrittänyt kysyä, mikä on se oikea määrä, mitä te vihreät olisitte valmiita ottamaan Suomeen kiintiöpakolaisjärjestelmän kautta. Tähän en ole saanut luku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

määräistä vastausta, enkä myöskään prosentuaalista vastausta, mikä olisi se Suomen vastuu. Tai esimerkiksi jos puhutaan siitä spontaanista humanitäärisestä maahanmuutosta, mitä tulee esimerkiksi vaikka Ruotsin rajan yli tänne Suomeen, niin te olette ollut ehdottomasti sisäministerinäkin vastustamassa sitä, että tehtäisiin tämmöisiä pikakäännytyksiä sillä perusteella, että turvapaikanhakija on jo tulossa turvallisesta maasta tänne Suomen puolelle.

Kukaan ei uskalla sanoa ääneen, että ei tehdä Suomesta maailman sosiaalitoimistoa, mutta täytyy korjata: teidän politiikkanne käytännössä on ollut sitä, että tehdään Suomesta maailman sosiaalitoimisto. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

15.47 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Tuolta vasemmalta sanottiin äsken, että maahanmuuttajat tulevat tekemään tänne töitä ja elämään. No, se olisi hieno asia, jos näin tosiaan olisi, ja uskon, että kenelläkään ei ole mitään sitä vastaan, mutta tässä nykyisessä reaali maailmassa tämä on varsin sinisilmäinen ajattelutapa, mikä ei ikävä kyllä vain toimi.

Ministeri Rantasta haluan kiittää tästä ja edellisestä asiakohdasta. Olette selvästi pistänyt jalkaa eteenpäin, ja hommat etenevät oikein luistavasti. Jatkaa sitä työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.48 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen kertoi asuvansa Vantaalla, missä on paljon maahanmuuttajia, ja ymmärsin hänen ajattelevan niin, että minä sitten asun jossain, missä on hyvin vähän maahanmuuttajia enkä tunne sen takia asioita. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Voin kertoa teille, edustaja Kiljunen, että asun Helsingin Lasilassa ja minun samassa talossa asuvien kahdeksan- ja viisivuotiaiden lastenlasteni parhaat kaverit ovat maahanmuuttajaperheistä ja niin heidän päiväkodissaan kuin koulussaan on hyvin paljon maahanmuuttajia.

Pidän käsittämättömänä teidän ajatteluanne, että minun tai hallituksen tavoitteena olisi ehdoin tahdoin pyrkiä eriarvoistamaan Suomessa olevia ihmisiä, ilmeisesti sitten kai tavoitteena edistää köyhyyttä ja gettoutumista. Tämähän on aivan vainoharhainen ajatus. Te sanoitte sanatarkasti, että minun perusteluni tälle sosiaaliturvan eriyttämiselle on ”takaperoisesti haettu perustelu”. Minä nyt palautan tämän ilmaisun teille: on takaperoisesti haettu perustelu, että hallitus tai hallituspuolueet tai minä pyrkisimme ehdoin tahdoin siihen, että Suomessa ihmiset olisivat eriarvoisia, heitä syrjittäisiin sosiaaliturvan osalta ja haluttaisiin edistää köyhyyttä ja gettoutumista suomalaisessa yhteiskunnassa, mistä kaikesta on vain kielteisiä seurauksia meille kaikille.

Edustaja Kiljunen, kyllä tämä perustelu, jonka kerroin, on todellinen, ja tiedän sen itse, kun olen ollut näiden asioiden kanssa aikaisemminkin tekemisissä. Kyse on siis siitä, että halutaan ei rangaista vaan palkita taloudellisesti kotoutumisen edistymisestä, palkita yksilöä siitä, että hän omilla toimillaan edistää omaa kotoutumistaan. Kyse ei ole rangaistuksesta vaan palkitsemisesta. Voisitteko te kertoa, miten te tarjoaisitte heille taloudellisia kannustimia kotoutumiseen? Sitenkö, että heidän sosiaaliturvansa olisi parempi kuin muiden suomalaisten, mikäli he osallistuvat kotoutumistoimenpiteisiin? Ja luuletteko, että mikäli näin meneteltäisiin, että maahanmuuttajien sosiaaliturva, kun he tekevät, mitä heiltä odotetaan, on parempi kuin muiden, se sitten on oiva keino hillitä rasistisia ajatuksia ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

ajattelua meidän yhteiskunnassa, [Puhemies koputtaa] kun rasismien torjuminen ja kitkeminen on meidän kaikkien yhteinen tavoite ja velvollisuus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

15.51 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallitus joutuu siivoamaan edellisen hallituksen jälkiä. [Kimmo Kiljunen: Mitäs siellä on siivottavaa?] Velkarallille ja holtittomalle maahanmuutolle on laitettava stoppi, jotta nimenomaan voisimme pitää niistä heikompiosaisista huolta. Parasta kotoutumista on työnteko ja osallisuus tähän yhteiskuntaan, ja siihen nimenomaan tarvitaan maahanmuuttajien ja tänne tulevien oma motivaatio. Mikään raha ei tätä tuo. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.52 **Maria Ohisalo vihr:** Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämähän on pitkään puhunut siitä, kuinka Suomi tarvitsee entistä enemmän työperäistä maahanmuuttoa, ja elinkeinoelämän suunnalta on ehditty myös lytätä tämän hallituksen maahanmuuttopoliittiset linjaukset. No, jo tässä pienessä ajassa, kun näitä puheita täällä kuuntelee, ihmettelen todella, miten paljon kokoomus onkaan antanut periksi perussuomalaisille päästäkseen leikkaamaan kaikista pienituloisimmilta suomalaisilta. Kuten sanottu, meillä on työvoimapulaa hyvin monilla aloilla. Elinkeinoelämä eri sektoreilta on puhunut pitkään siitä, kuinka työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan lisää, teknologiateollisuuden puolella on erityistä viestiä nostettu. Kysynkin nyt ministeriltä: aiotteko hallituksessa vielä kuunnella elinkeinoelämän viestiä ja ottaa tosissaan tämän työvoimapulan ja Suomen hyvinvointivaltion tulevaisuuden työllisyyden näkökulmasta? [Sebastian Tynkkynen: Ei tullut tänäänkään vastausta vihreitä! Jäädään odottamaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.53 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt minä rupean edustaja Zyskoviczin kanssa hieman keskustelemaan ja väittelemään. Ehkä en kovin pitkään tätä teemaa jatka, mutta otamme väärinkäsitykset pois. Puolin ja toisin voimme tietysti todeta argumenttimme takaperoisiksi tai ei-takaperoisiksi tai suoriksikin.

Ensinnäkin aloitin hyvin selkeästi määrittelemällä, että te asutte pääkaupunkiseudulla niin kuin minäkin Vantaalla, ja me tunnemme maahanmuuttoilmiön. Tekin tunnette sen hyvin. Hienoa kuulla, että teillä on naapurustossa myöskin maahanmuuttajaperheitä. Minulla on myöskin. Asun yhdessä harvoista kaupunginosista koko valtakunnassa, Länsimäessä, jossa on lähes 50 prosenttia väestöstä maahanmuuttajataustaista, siis muita kieliä äidinkielenään puhuvia kuin suomea ja ruotsia. Meillä ei ole gettoa siellä. Me tunnemme siellä toinen toisemme. Ja te tunnette maahanmuuttajia.

Nyt minun argumenttini oli ainoastaan se, haluatteko te todellakin lastenne parhaille kavereille ja heidän perheilleen sen tilanteen, että heidän sosiaaliturvansa on heikompi kuin meillä muilla. Ja kun minä totesin, että jos me nyt eriytämme tämän sosiaaliturvajärjestelmän tällä tavalla kuin hallitus tämän nyt esittelee, sen lopputuloksena on gettoutuminen — ei niin, että hallituksen tavoitteena olisi gettoistaa Suomi, [Ben Zyskowiec: Niinhän te sanoitte!] vaan tämän prosessin... — Tarkoitin joka tapauksessa, mikä tahansa muotoilu sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

nä olikaan, että tavoitteena ei teillä varmasti ole tämä gettoistaminen, vaan se on lopputulos tästä järjestelmästä.

Kun te sanoitte, että tällä pyritään sitten luomaan tilanne, että ei muodostu parempaa sosiaaliturvaa maahanmuuttajaväestölle, en minä siitäkään ole puhunut. Kaikille suomalaisille täytyy olla yhdenveroinen. On muita tapoja palkita ihmisiä kuin heikentää heidän sosiaaliturvaansa. Siellä on itse asiassa iso joukko ihmisiä, jotka ovat iäkkäitä ihmisiä, ovat mahdollisesti kotirouvia ja niin edelleen, ja tietysti lapsia ja kaikkia muita, jotka ovat riippuvaisia sosiaaliturvasta ilman, että he voivat esimerkiksi työllistyä.

Ja kun puhuit niistä keinoista, mitä muuta täytyisi tehdä kotouttamisen edistämiseksi, silloin me tulemme kielikoulutukseen. Silloin me tulemme työllistymismahdollisuuksien lisäämiseen. Silloin me puhumme näistä asioista — emme siitä, että eriarvoistamme perustoimeentulon ja perusedellytykset suomalaisten kesken tai täällä asuvien ihmisten kesken, verrattuina kantasuomalaiset ja maahanmuuttajat.

Tämä oli se koko argumentin sisältö, ja toivon ja oletan, kun tiedän teidät sivistyneeksi tässä suhteessa, että te hyväksytte tämän perusteen myöskin tästä kulmasta. Toivottavasti näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.56 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Ensin on vastattava edustaja Ohisalolle, joka — jos oikein kuulin — sanoi, että jo tämä lyhyt keskustelu on osoittanut, miten kokoomus on luopunut omista maahanmuuttopoliittisista lähtökohdistaan, jotta se voisi hallituksessa toteuttaa tavoittelemiaan taloudellisia uudistuksia. Kun ei tässä keskustelussa ole muita kokoomuslaisia ollut äänessä kuin minä, niin olette varmasti nyt tarkoittanut sitten minun käyttämiäni puheenvuoroja, enkä kyllä tiedä, mistäköhän kokoomuksen periaatteista olen tässä keskustelussa ollut luopumassa. Kerrottakoon teille, että jo Juha Sipilän hallitus esitti kotouttamisen edistämiseksi tätä samaa asiaa, minkä nyt toin esiin, mutta perusteli sen hyvin surkeasti eikä se asia silloin edistynyt. Kerrottakoon myös teille, edustaja Ohisalo, että puolueenne entinen puheenjohtaja Osmo Soininvaara on pitänyt välttämättömänä kotoutumisen edistämiseksi maahanmuuttajien ja kantaväestön sosiaaliturvan eriyttämistä joissakin tietyissä tapauksissa ja tilanteissa. Onko hänkin luopunut periaatteistaan voidakseen tukea perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikkaa?

Edustaja Kiljuselle on sanottava, että en todellakaan halua, että kenenkään Suomessa olevan ihmisen, myöskään maahanmuuttajataustaisten ihmisten, köyhyys lisääntyisi tai että tavoitteena olisi gettoutuminen tai — niin kuin te sanoitte — että väistämättömänä seurauksena olisi gettoutuminen. Se, mitä haluan ja mitä hallitus haluaa, on se, että ne maahanmuuttajat, jotka Suomeen ovat tulleet ja saaneet laillisesti tänne tulla ja jäädä, kotoutuivat paremmin. Ja haasteet ovat usein juuri humanitäärisen maahanmuuton perusteella Suomeen tulleissa ihmisissä. Me haluamme, että he kotoutuvat paremmin ja että heitä voidaan taloudellisesti kannustaa kotoutumiseen. Me haluamme, että todellakin myös ne teidän mainitsemanne kotirouvat oppisivat suomen kieltä ja myös he osallistuisivat Suomessa työmarkkinoille. Pyrimme muun muassa maahanmuuttajaperheiden lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa vahvistamaan, koska se edistäisi heidän pärjäämistään koulussa ja suomalaisessa yhteiskunnassa. [Kimmo Kiljunen: Erinomaista!] Nämä ovat kaikki hyviä tavoitteita. Ja hyvä tavoite on myös se, että kielikoulutusta ja muuta kotoutumista edistävää koulutusta lisätään. Mutta kun ollaan rehellisiä, niin ongelma ei ole aina

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

siinä, ettei ole riittävästi koulutusta, vaan siinä, ettei ole riittävästi kannustinta osallistua siihen koulutukseen. Niinpä kysyn teiltä uudestaan: miten te taloudellisesti kannustaisitte maahanmuuttajia osallistumaan tähän koulutukseen? [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Otetaan vielä yksi. Meillä on 30 minuuttia mennyt, mutta annetaan vuoro vielä edustaja Bergille. — Olkaapa hyvä.

15.59 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Räsänen tässä nosti esille, on jotenkin hyvin ikävää ja ehkä erikoistakin, että kun meillä on nyt käsittelyssä lakiesitys, mitä näköjään pidetään hyvänä sekä hallituspuolueiden että opposition edustajien toimesta, en oikein ymmärrä, minkä takia haluttiin tämä keskustelu viedä tästä vähän sivuun liittyen yleisesti tähän maahanmuuttajien kotoutumiseen. Totta kai se liittyy tähän, mutta kun tämä avaus tuli juuri ministeri Rantasen omasta puolueesta, niin herää sellainen kysymys, että mitä tällä ajettiin takaa, kun meillä on kuitenkin esitys olemassa, jonka eteenpäinvie mistä kannatetaan.

No sitten ehkä tästä kotoutumisesta muuten: On täysin totta, että kotouttamisen edistäminen on tärkeä asia, ja uskon, että kaikki tässä salissa ovat samaa mieltä, että siihen tulee löytää uusia resursseja ja sitä tulee tukea ja kehittää. On myöskin täysin totta, että yksilön oma asenne ja oma halu kotoutua on tärkeitä. Mutta sitten kun keskustelut lähtevät sille suunnalle, että me näitä yksilöitä lähdetään syyllistämään, me maahanmuuttajia lähdetään syyllistämään, niin ei se ainakaan edistä sitä kotoutumista ja tähän yhteiskuntaan sitoutumista, kun ainakin osa maahanmuuttajista kokee, että heitä ei haluta tähän yhteiskuntaan ja heitä ei suvaita tähän yhteiskuntaan, että heitä pidetään niin kuin välttämättömänä pahana, joihin menee vain rahaa ja mitään tuottavuutta sieltä kautta ei tule. Sen takia niin tärkeitä, täälläkin salissa kun me käymme keskusteluita, on tämä asenneilmapiiri kaikin puolin: Kannustaa pitää ja luoda mahdollisuuksia, mutta meidän asenneilmapiiriin pitää myös olla sillä lailla, että kun maahanmuuttajat tulevat Suomeen, he ovat tervetulleita. Me pyrimme kehittämään kotouttamista ja tuomaan tukea siihen kotouttamiseen, mutta kuitenkin me samalla osoitamme, että te olette tervetulleita tänne, ja sen takia on todella tärkeitä tässä julkisessa keskustelussa, ja varsinkin täällä eduskunnassa, miten me suhtaudumme tähän asiaan, millä sanankäänteillä me suhtaudumme tähän ja mitä sanoja me käytämme tässä eduskuntakeskustelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tosiaan tämä 30 minuuttia alkaa olla nyt käytetty, jotenka sitten vielä ministeri Rantanen, kolme minuuttia, ja sitten me siirrymme seuraavaan kohtaan.

16.02 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä todella oli kysymys nyt kuntien mahdollisuudesta hakea kotoutumiskorvauksia vuodelle 21. Keskustelu lähti kuitenkin liikkeelle, mikä on aina hyvä asia, mutta voin teille vakuuttaa, että tulemme keskustelemaan kotoutumisesta vielä moneen otteeseen, sillä hallitus on korjaamassa edellisen hallituksen kotoutumislakia, jossa annettiin 101 pykälää pelkkiä oikeuksia. Siellä ei velvoittavuutta ollut, vaikka tämän talon tarkastusvaliokunta tästä jo huomautti yksimielisessä mietinnössään, olisiko ollut 2018 tai 2019, ja sitä muuten johti edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

taja Kiljusen puoluetoveri tuolloin. Silloin jo puhuttiin tästä, että kotoutumisen velvoittavuutta pitäisi lisätä. Mutta sitä ei viime kaudella tullut.

Tämä hallitus lähtee siitä, että velvoittavuus ja maahanmuuttajan oma vastuu nostetaan myöskin kotoutumispolitiikan keskiöön. Itse asiassa hallitusohjelmassa todetaan, että Suomeen kotoudutaan työllä, ja tämän pitäisi olla sellainen tavoite, mikä yhdistäisi koko salia — ei kai tavoite voi olla se, että nämä ihmiset jäävät kotiin erilaisten tukien varaan, vaan että he työllistyvät, mikä tarkoittaa sitä, että pitää olla kannustin kotoutua, opetella kieli, opetella meidän yhteiskunnan järjestelmät ja tulla mukaan. Siihen liittyy muun muassa tämä sosiaaliturvan eriyttäminen, siihen liittyy myöskin pysyvän oleskeluluvan ehtojen muuttaminen ja siihen liittyy myös kansalaisuuslain muuttaminen, jolloin kansalaisuus tulee hyvästä kotoutumisesta. Tähän hallitus haluaa nyt lähteä mukaan. Nythän on nimittäin niin, että meillä on oikeastaan kaikki muu täällä kotoutumisessa jo kokeiltukin, kaikki mahdollinen paitsi oma vastuu ja velvoittavuus ja se, että me kannustamme myöskin siihen kotoutumiseen ja lisäämme sitä omaa vastuuta. Kokeillaanpa nyt tätä järjestelmää, jonka voisi kuvitella hyvinkin olevan tehokas.

Sitten kun täällä oli keskustelussa puhetta asenteesta, niin kiinnitin vain huomiota edustaja Kiljusen puheenvuoroon, jossa hän totesi, että ”kotirouvat, jotka eivät voi työllistyä”. Sehän on meillä ollut iso, iso puute, ja tämä hallitus nimenomaan toteaa omassa ohjelmassaan, että me tuemme maahanmuuttajanaisien pääsyä sieltä kotoa niin työhön kuin kieliopintoihinkin. Eli jos asenteesta puhutaan, niin jos asenne on se, että kotirouvat eivät sieltä voi lähteä mihinkään, niin mielestäni siinä on jotakin pielessä. [Puhemies koputtaa] Nyt tämä hallitus ottaa uuden otteen koko kotoutumispolitiikkaan, ja sitä kautta toivottavasti pääsemme parempiin tuloksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.05.

Keskustelua jatkettiin kello 17.51.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten siirrytään asiakohtaan 9 ja jatketaan siis aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä. — Keskustelu siis jatkuu. Edustaja Lohi poissa, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Peltonen.

17.51 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Aikamoinen keskustelu saatiin aiemmin tänään aikaan teknisestä muutoksesta kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin. Jos näiden eduskunnan lähetekeskustelujen tavoitteena on evästää valiokuntaa hallituksen esityksen käsittelyyn myöhemmin tässä talossa, niin ei tästä keskustelusta kyllä kaksisia eväitä saanut varmaan kukaan. Itsekin istun hallintovaliokunnassa, jonne tämä esitys seuraavaksi etenee, ja odotan mielenkiinnolla asian käsittelyä. Valiokunnan työtä helpottaisi, jos lähetekeskustelussa keskityttäisiin käsittelemään sitä käsillä olevaa esitystä eikä keskuste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

lun laajentamiseen ohi esityksen, kuten tässä aikaisemmassa keskustelussa, jota tänään käytiin, eittämättä kävi.

Kotouttamisen kehittämisestä on meillä kaikilla tässä salissa, kaikilla niillä ryhmillä, joita Suomen eduskunnassa on edustettuina, varmasti näkemyksiä, ja niihin päästään palaamaan myöhemmin vaalikauden edetessä, kun hallituskin sitten aikanaan tämän oman keinovalikoimansa kotouttamisen kehittämiseksi ja edistämiseksi omilla esityksillään tuo, ja niihin varmasti myöskin oppositiosta hyvin ja perustellusti varaudutaan vastaamaan.

Tämän puheenvuoron halusin käyttää, koska mielestäni nyt tällä vaalikaudella on jo aika usein käynyt niin, että näiden teknisten asioiden, joista niistäkin olisi hyvä saada evästystä valiokuntaan tämän lähetekeskustelun kautta, ryöpsäytetäänkin keskustelua sitten aivan uusille ja toisenlaisille raiteille kuin mistä siinä asiassa, joka käsillä on, on kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

17.53 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! On pakko tässä hie-man puolustaa meidän eduskunnan puhemiehiä. He ovat aivan oikein tässä keskustelussa toimineet siitä huolimatta, että nyt on ollut hyvin poikkeuksellista, että täällä useampi edustaja nimenomaan demareitten suunnalta on — itse asiassa erityisesti edustaja Kiuru — keskustelun aikana esittänyt kritiikkiä. Näin ei ole soveliaista eduskunnassa toimia, vaan kunnioitetaan puhemiehen ratkaisuja aina.

No, mitä tulee itse tähän parlamentaariseen keskusteluun, mitä me käydään näistä eri aiheista — oli kyseessä sitten aihe, joka on hyvin teknisluonteinen, tai sitten sellainen, jossa on poliittista substanssia paljon mukana — niin uudelle, kunnioittamalleni edustaja Peltoselle voisin todeta, että on hyvin tyypillistä täällä eduskunnassa, että tavallaan sen asian ympärillä käydään laajemmin keskustelua sen vuoksi, että me olemme kansanedustajia, me tuodaan kansan ääntä tänne esille ja edustetaan kansaa täällä ja meidän pitää pitää esillä myöskin pikkasen laajemmin sitä aihetta ja avata, mistä on kyse. Meillä harvoin tulee johonkin tiettyyn asiaan just semmoista oikeata käsiteltävää asiakohtaa, että päästäisiin käymään keskustelua, ja sen vuoksi on todettu hyväksi tavaksi, että käsitellään pikkasen laajemmin niitä asioita, koska ei niille hirveän montaa käsittelykohtaa neljän vuoden aikana tule olemaan, sen tulette huomaamaan.

Ja sellaisen kritiikin vielä esitän, että kuunnelkaapa omia puheenvuorojanne. Erityisesti keskittykää edustaja Räsänen Joonan puheenvuoroihin. Te aluksi aina lausutte tällöisen klausuulin, että ”nyt menee aiheesta ohi tämä puhe, ja vähän ihmettelen, miten edustajat eivät pysy aiheessa”, ja sen jälkeen te menette itse aina siihen samaan moodiin ja keskustellette laajemmin aiheesta. Tämä on hyvin tyypillistä teille. Toki itse teitte sen juuri äsken, mutta kiinnittäkää huomiota edustaja Räsänen Joonan puheisiin.

Sitten siihen varsinaiseen asiaan, mihin halusin ottaa tämän puheenvuoron: Emme tänäänkään valitettavasti saaneet vastausta siihen kysymykseen, minkä esitin edustaja Ohi-salolle. Hirveän monta kertaa he ovat puhuneet siitä, kuinka eivät oikeasti halua, että Suomi olisi maailman sosiaalitoimisto, mutta sitten kun kysytään, mitkä ovat konkreettisia lukuja, missä menee vihreiden raja sietokyvyssä taloudellisesti ja turvallisuuden osalta, kuinka paljon meillä on varaa ottaa ihmisiä tänne, niitä lukuja ei saada — tänäänkään, vaikka kysyttiin suoraan heiltä, he eivät antaneet näitä lukuja. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Bergbom.

17.56 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt on tosiaan käsittelyssä tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Tämä kotoutumisen edistäminenhan on meidän kaikkien yhteinen asia. Jos haluaa kotoutua yhteiskuntaan, niin siinä oikeastaan voidaan nähdä aikuisella ihmisellä kaksi semmoista ihan keskeistä tekijää: yksi on se, että hän oppii kielitaidon, ja kaksi on se, että hän pääsee töihin. Näihin asioihin tämä hallitus panostaa.

Eli kielitaidon oppimiseen: Kun maahan tullaan, opitaan kielitaito. Tämä edesauttaa sitä, että yksilö integroituu osaksi yhteiskuntaa. Kun on kielitaitoa, on myös helpompi päästä työmarkkinoille töihin, mikä edesauttaa integraatiota ja sitä, että kotoutujasta tulee yhteiskuntakelpoinen ihminen, eikä sitten käy niin kuin on käynyt valitettavasti, kun etenkin humanitääristä maahanmuuttoa on ollut laajamittaisesti Eurooppaan, että kun otetaan massoittain ihmisiä, käy valitettavasti niin, että se integraatio ei aina kaikilla onnistu ja sitten tulee tämmöisiä lieveilmiöitä kuten jengiväkivaltaa, alueiden eriytymistä ja sosiaaliturvakiiriippuvuutta ylliedustettuna tietyillä väestöryhmillä. Sitä tämä hallitus yrittää nyt taklata ensinnäkin sillä, että maahanmuutto on hallittua eli otetaan sellainen määrä ihmisiä, joita me pystytään auttamaan maahan saapuessa, niin että he pääsevät kiinni osaksi yhteiskuntaa, ja sitten varmistetaan, että he oppivat kielen ja pääsevät töihin, ja siihen myös nämä hallituksen työllisyystoimet tähtäävät. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.